

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 35/02

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. apríla 2002 predbežne prerokoval podanie I. R., bytom G., zastúpeného advokátom JUDr. O. T., K., o porušení jeho základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na vyjadrenie sa ku všetkým dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nečinnosťou Okresného súdu v Nových Zámkoch vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 152/93, a takto

r o z h o d o l :

Podanie I. R. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 2. júla 2001 doručené podanie I. R., bytom G. (ďalej len „navrhovateľ“), a neskôr bolo upresnené podaním jeho právneho zástupcu, v ktorom namietal porušenie základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na vyjadrenie sa ku všetkým dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

nečinnosťou Okresného súdu v Nových Zámkoch (ďalej len „okresný súd“) vo veci vypořádania bezpodielového spoluvlastníctva manželov vedenej pod sp. zn. 9 C 152/93.

Nečinnosť okresného súdu mala spočívať v tom, že nebol riadne poučený o predpokladoch na odvolanie proti prvostupňovému rozsudku v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 152/93, a preto došlo k správoplatneniu rozsudku. Právoplatnosť tohto rozsudku navrhovateľovi zabránila uplatniť procesné právo na vyjadrenie sa ku všetkým vo veci vykonaným dôkazom. Jeho odvolanie bolo odmietnuté pre oneskorenosť a dovolanie bolo odmietnuté preto, že nebol riadne poučený o opätovnom doručení rozsudku a jeho následkoch (10. decembra 1999), a preto predpokladal, že stále sa koná o jeho žiadosti o odpustenie zmeškania lehoty, ktorú podal po prvom doručovaní prvostupňového rozsudku č. k. 9 C 152/93-176.

V posudzovanom prípade z obsahu spisu okresného súdu vedenom pod sp. zn. 9 C 152/93, ktorý si ústavný súd zadovážil, vyplýva, že okresný súd po zistení spôsobu doručovania svojho rozsudku v zmysle pokynov odvolacieho súdu a po konštatovaní, že rozsudok nebol v decembri 1998 odporcovi účinne doručený podľa ustanovenia § 47 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, znovu doručil odporcovi písomné vyhotovenie rozsudku pri jeho informatívnom výsluchu 10. decembra 1999. V zápisnici z tohto úkonu okresného súdu, ktorú navrhovateľ podpísal, jednoznačne vyplýva, že súd konštatoval neúčinnosť prvého doručenia rozsudku č. k. 9 C 152/93-176 z 2. novembra 1998, a preto podľa pokynov odvolacieho súdu mu bol opätovne tentoraz osobne doručený uvedený rozsudok, čo tiež potvrdil podpísaním zápisnice obsahujúcej úkon o doručení.

Napriek tomu, že navrhovateľ bol osobne prítomný, podpísal zápisnicu o týchto úkonoch a rozsudok obsahoval riadne poučenie o možnosti podať proti nemu odvolanie, odvolanie podal proti tomuto rozsudku až v apríli 2000, t. j. po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty 15 dní počítanej odo dňa doručenia rozsudku, ku ktorému účinne došlo až 10. decembra 1999.

Toto odvolanie bolo podľa § 218 Občianskeho súdneho poriadku odmietnuté ako podané oneskorene. Dovolanie navrhovateľa, v ktorom dôvodil odňatím možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, bolo Najvyšším súdom Slovenskej republiky 30. januára 2001 taktiež odmietnuté ako neopodstatnené.

II.

1. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. Všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Občiansky súdny poriadok upravuje právo na právnu pomoc od konajúceho súdu v rozsahu, ktorý je uvedený predovšetkým v § 5 (podľa znenia platného v roku 1999), podľa ktorého súdy poskytujú účastníkom poučenie o ich procesných právach a povinnostiach. Túto povinnosť nemajú, ak účastník je zastúpený advokátom alebo komerčným právnikom. Aj v ďalších ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku (§ 156 ods. 1 a § 204 ods. 1) sú ustanovenia upravujúce poučenie o práve podať odvolanie do zákonom ustanovenej lehoty.

V spojitosti s tým treba uviesť, že Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova k dodržiavaniu zákonov, k čestnému plneniu povinností a k úcte k právam spoluobčanov.

Rovnosť účastníkov súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Podstata tejto ústavnej zásady spočíva v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania (osobitne sporového konania) majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok, bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka, nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný.

Vychádzajúc z uvedenej interpretácie čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy a z okolností veci okresného súdu vedenej pod sp. zn. 9 C 152/93 ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi postupom okresného súdu a porušením základných práv vyplývajúcich z citovaného článku ústavy.

Navrhovateľ bol poučený o možnosti podať odvolanie už pri vyhlasovaní rozsudku. Rozsudok z 2. novembra 1998 obsahoval aj v písomnom vyhotovení, ktorého rovnopis navrhovateľ dostal riadne, t. j. zákonné poučenie o možnosti podať odvolanie a okresný súd pri úkone, ktorý nariadil na 10. december 1999, vysvetlil navrhovateľovi, že pôvodné doručenie rozsudku bolo neúčinné (navrhovateľ sa nezdržiaval v mieste doručenia, čo tvrdil aj v žiadosti o odpustenie zmeškania lehoty), a preto mu v tento deň osobne doručuje rozsudok. Tieto postupy okresného súdu zodpovedajú zákonu (Občiansky súdny poriadok) a rešpektujú aj nielen povinnosť všeobecného súdu poskytovať právnu pomoc v konaní pred ním, ale aj ústavnú zásadu rovnosti, ktorej naplnenie ústavný súd vidí v tom, že aj navrhovateľ mal v konečnom dôsledku riadne doručený prvostupňový rozsudok, ktorý mohol na základe aj písomného poučenia v ňom napadnúť odvolaním, tobôž ak sám tvrdil, že prvé doručenie rozsudku, ktoré sa uskutočnilo náhradným spôsobom, bolo neúčinné.

2. Článok 48 ods. 2 ústavy priznáva každému právo „vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom“. Toto ustanovenie ústavy je potrebné vykladať vo väzbe na jej čl. 46 ods. 1 a 2 tak, že v každom konaní, v ktorom súd vykonal dôkaz, má účastníkovi konania umožniť, aby sa k nemu mohol vyjadriť. Oprávnenie účastníka však trvá len do právoplatného skončenia konania, po ktorom už tieto oprávnenia zásadne nemožno uplatniť, pretože ich využitie už nemôže mať žiaden vplyv na rozhodovanie a rozhodnutie súdu vo veci samej (§ 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Navrhovateľ tvrdil, že v dôsledku porušenia jeho základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy bolo porušené aj jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy - „vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom“. K porušeniu základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a 3 podľa názoru ústavného súdu nedošlo, a preto niet ani žiadnej príčinnej súvislosti s porušením čl. 48 ods. 2 ústavy v rozsahu, ktorý uviedol navrhovateľ.

III.

Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa navrhovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi. Osobitne to platí, ak navrhovateľ ako účastník konania pred všeobecným súdom mohol použiť riadne opravné prostriedky, ale ich nevyužil zo subjektívnych dôvodov (podobne napríklad I. ÚS 85/97, I. ÚS 89/97).

Ak teda navrhovateľ požiadal ústavný súd o takú ochranu svojich základných práv, ktorú mohol a musel uplatniť v konaní pred všeobecným súdom a neuplatnil ju kvôli vlastnému pochybeniu napriek legálnemu postupu všeobecného súdu, treba uzavrieť, že ide o zjavne neopodstatnené podanie na ústavný súd, na základe ktorého ústavný súd neposkytuje ochranu ústavnosti.

Preto ústavný súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku tohto uznesenia.